

Luonnetesti - mikä se on?

teksti: Saana Myllylä

kuvat: Jane Ilomäki

Luonnetestin tarkoituksena on kartoittaa koiran synnynnäisiä (ja ainakin jossain määrin perinnöllisiä) luonneominaisuuksia. Suomessa käytössä oleva testi pohjautuu Ruotsin armeijan työkoirille tarkoitettuun soveltuvuustestiin ja sitä on vuosien saatossa pyritty kehittämään vastaamaan paremmin nykyisten barrastuskoirien ominaisuuksia. Joissain asioissa testin alkuosa kuitenkin vielä näkyy (esimerkiksi siinä kuinka eri ominaisuuksia pisteytetään). Suomessa koiria on luonnetestattu 1970-luvulta lähtien. Ennen vuotta 1995 oikeus osallistua oli vain palveluskoirilla mutta nykyisin testiin saavat osallistua kaikki yli 2 mutta alle 7 vuotiaat koirat, jotka on rekisteröity ja tunnistusmerkattu. Testattujen rotujen kirjo ja koirien määrä kasvaakin jatkuvasti.

Miksi luonnetestissä kannattaa käydä?

Luonnetestissä kannattaa käydä ainakin kahdesta perussyystä:

1) Se on tällä hetkellä ainoa käytössäme oleva puolueeton testi, joka keskittyy koiran luonteeseen. Se on siis ainoa tapa luotettavasti mitata koiran luonneominaisuuksia. Luonne on kuitenkin terveyden ohella se asia, jonka suuri osa koiran omistajista listaa tärkeimmiksi koiran ominaisuuksiksi. Koska luonnetesti testaa nimenomaa synnynnäisiä luonneominaisuuksia ja nämä ominaisuudet ovat myös jossain määrin periytyviä, voidaan luonnetestin tuloksia myös hyödyntää koirien jalostuksessa, kun halutaan ajaa rodun luonnetta suuntaan tai toiseen tai vaikka vaan pyrkiä säilyttämään rodunomainen luonne.

2) Se voi antaa koiran omistajalle sellaista tietoa koiran luonteesta, josta on hyötyä koiran koulutuksessa. Luonnetesti voi paljastaa koirassa aivan

uusia piirteitä, joiden huomioiminen voi parantaa koiran ja omistajan välistä yhteystyötä huomattavasti. Vaikka koiransa tuntisi hyvinkin voi luonnetesti silti paljastaa siitä uusia puolia toisaalta siksi että tilanteet ovat koiralle uusia ja toisaalta taas

Ko

siitä syystä että ulkopuolinen voi nähdä koiran toisin kuin omistaja itse ja huomata siksi koirasta erilaisia asioita.

Mitä luonnetestissä testataan ja miten?

Suomalaisessa luonnetestissä testataan koirasta

Koiran puolustushalua testataan hyökkäämällä koirakko kohti suoraan edestä

yhdeksän eri ominaisuutta: toimintakyky, terävyys, puolustushalu, taisteluhalu, hermorakenne, temperamentti, kovuus, luoksepäästävyys ja laukauspelottomuus. Kaikkia

ominaisuuksia testataan useammalla testin osalla, joten minkään kohdan tulos ei ole yhdestä testinosasta kiinni. Kaikki ominaisuudet myös pisteytetään asteikolla -3:sta +3:een, lisäksi eri osioilla on erilaiset painokertoimet jolloin loppupistemäärä vaihtelee +300 pisteestä -300 pisteeseen. Itse luonnetestin tulos ilmoitetaan usein pelkkänä loppupistemääränä. Testin

suoritus tapa (esimerkiksi hyökkäysten voimakkuus ja tempo) riippuu aina testattavasta koirasta ja testi tehdään siten, että koiralle ei koidu siitä pysyviä traumoja. Testissä on mukana kaksi tuomaria, koira ja koiran ohjaaja (+ mahdollista yleisöä sivummalla, mutta ei esim. muita testattavia koiria, jotka voisivat vaikuttaa testin lopputulokseen).

1) Toimintakyky ("rohkeus")

Kuvaa koiran kykyä toimia ja tehdä ratkaisuja sille vieraassa tilanteessa. Toimintakyky voi ilmetä yhtälailla pakona kuin puolustautumisenakin sen sijaan toimintakyvyttömyys ilmenee siten että koira pyrkii joko mitätöimään tilanteen tai jähmettyy paikalleen kykenemättä tekemään mitään. Toimintakykyä testataan kahdella eri erikoiskokeella: keltalla ja pimeällä huoneella. Keltassa vedetään koiraa kohti epämääräistä ihmistä muistuttavaa hahmoa. Koiran tulee pelätä hahmoa ja väistää sitä. Varsinaista toimintakykyä mittaa se kuinka nopeasti koira uskaltaa tulla tutkimaan pelottavaksi kokemaansa asiaa. Pimeässä huoneessa ohjaaja menee koiraa peräänsä huutaen pimeään tai hämärään tilaan. Koira tulee tilaan perästäpäin ja koiran tulisi etsiä ihminen pimeästä ilman apua. Etsimiseen kulutettu aika ei merkitse vaan olennaista on se että koira pystyy toimimaan koko ajan.

Arvostelu (kerroin 15)

+3 erittäin suuri
+2 suuri
+1 kohtuullinen
-1 pieni

-2 riittämätön
-3 toimintakyvytön

Subtautumista vieraisiin mitataan mm. siinä kun koira jätetään tuomarille tai apubenkilölle odottamaan siksi aikaa kun omistaja piiloutuu pimeään huoneeseen.

2) Terävyys (aggressiivisuus)

Terävyys on koiran taipumus reagoida aggressiivisesti sitä uhkaavaan ihmiseen. Mitä terävämpi koira on, sitä pienemmästä ärsykkeestä se reagoi aggressiivisesti. Terävyyden erikoiskokeessa koira kiinnitetään lyhyellä narulla seinään tms. ja koiran ohjaaja poistuu paikalta. Kun koira on rauhoittunut tuomari alkaa lähestyä sitä ensin varovaisesti ja lopulta hyvin uhkaavasti. Koiran luo tultuaan tuomari lopettaa uhkaamisen ja alkaa puhua ystävällisesti. Koiran pitäisi lopettaa kaikki pelokas tai aggressiivinen käytös ja antaa tuomarin koskea itseensä.

Arvostelu, (kerroin 1)

- +3 kohtuullinen ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
- +2 suuri ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
- +1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäyshalua
- 1 pieni jäljelle jäävin hyökkäyshaluin
- 2 kohtuullinen jäljelle jäävin hyökkäyshaluin
- 3 suuri jäljelle jäävin hyökkäyshaluin

3) Puolustushalu

Puolustushalu on koiran halua puolustaa laumaansa, tässä arvioidaan nimenomaan koiran halua, ei sen kykyä tai opittua käytöstä. Puolustustoiminnan voimakkuus ei myöskään vaikuta arvosanaan vaan tärkeämpää on esimerkiksi koiran asema ohjaajaan ja hyökkääjään nähden. Ohjaajan ja hyökkääjän väliin asettuva rauhallinenkin

koira saa suuremmat pisteet kuin ohjaajan takana raivoava koira. Puolustushalua testataan hyökkäämällä ohjaajaa kohti suoraan edestä.

Arvostelu, (kerroin 1)

- +3 kohtuullinen, hillitty
- +2 suuri, hillitty
- +1 pieni
- 1 haluton
- 2 erittäin suuri
- 3 hillitsemätön

4) Taisteluhalu

Taisteluhalu tarkoittaa koiran halua leikkiä tai taistella fyysisesti saavuttaakseen haluamansa. Usein tämä ilmenee leikkimishaluna. Väsyneen koiran saa jatkamaan nimenomaan taisteluhalu, joten taisteluhallulla on merkitystä erityisesti raskaissa ja pitkäkestoissa suorituksissa. Taisteluhalua testataan kokeella jossa tuomari leikkii koiran kanssa kepillä, narulla tms. Kun koira innostuu leikkimään, leikki lopetetaan kesken ja katsotaan haluaako koira jatkaa sitä oma-aloitteisesti. Kaikki koirat eivät tietenkään innostu leikkimään varsinkaan vieraan kanssa ja silloin koiraa voikin leikittää koiran ohjaaja. Jos koira ei leiki ollenkaan, taisteluhalu tulee kyllä ilmi muissa luonnetestin osioissa. Pelkkä leikkiminen ei siis ratkaise arvosanaa.

Arvostelu, (kerroin 10)

- +3 suuri
- +2 kohtuullinen
- +1 erittäin suuri
- 1 pieni
- 2 riittämätön
- 3 haluton

5) Hermorakenne (paineiden sietokyky)

Koiran hermorakenne on yksi suurimpia koiran arkielämään vaikuttavia asioita sen luonteessa, eikä se ole mitenkään omistajan parannettavissa. Syntyyään heikkohermoista koiraa ei siis voi esimerkiksi pentuajan sosiaalistamisella saada hermoiltaan vahvemmaksi. Perimältään vahvahermoinen koira kestää enemmän ikäviä tapahtumia kuin heikkohermoisempi lajiveri ilman että ne vaikuttavat sen elämään. Hermorakennetta tarkkaillaan koko kokeen ajan. Parhaimmillaan koira kohtaa järkkymättä kaikki testin oudotkin tilanteet.

Toinen koiran toimintakykyä mittaava koe on kelkkakoe, missä koirakkoa kobiti vedetään ihmishahmoa muistuttavaa kelkkaa

Arvostelu, (kerroin 35)

- +3 rauhallinen ja varma
- +2 suhteellisen rauhallinen
- +1 hieman rauhaton
- 1 vähän hermostunut
- 2 hermostunut
- 3 erittäin hermostunut

6) Temperamentti (vilkkaisu)

Temperamentti tarkoittaa koiran kykyä havainnoida ympäristöä ja toimia havaintojensa mukaan. Kyse ei siis ole ainoastaan reaktion nopeudesta vaan ideaalitilanteessa koira huomaa kaikki siihen vaikuttavat tekijät viiveettä ja reagoi niihin kunkin tarvitsemalla tavalla. Jos temperamentti on liian korkealla, koira häiritsevät kaikki ympäristön ärsykkeet koiran keskittymistä. Temperamenttia testataan siten että ohi kävelevän koirakon perään lasketaan esim. rämisevä tynnyri. Koiran väistöliikkeen voima ja hallinta kuvaavat sen temperamenttia.

Arvostelu, (kerroin 15)

- +3 vilkas
- +2 kohtuullisen vilkas
- +1 erittäin vilkas
- 1 häiritsevän vilkas
- 2 välinpitämätön
- 3 apaattinen

7) Kovuus

Kovuus kuvaa koiran taipumusta muistaa epämiellyttäviä (ja muitakin) asioita. Kovuudella on yhteys sekä koiran koulutukseen että sen käyttökseen. Kova koira tarvitsee oppiakseen useampia toistoja kuin pehmeä koira, mutta toisaalta pehmeä koira oppii ikävätkin asiat nopeasti (esimerkiksi pelkäämään joitain tilanteita). Pehmeän koi-

ran käyttökseen ympäristö siis vaikuttaa enemmän kuin kovan koiran käyttökseen. Luonnetestissä kovuutta tarkkaillaan koko testin ajan, mutta sen lisäksi sitä testataan kokeella jossa koira ensin säikäytetään ja viedään sitten nopeasti tilanteesta pois ja tämän jälkeen palataan takaisin: pehmeä koira ei haluaisi palata takaisin, kova taas ei välitä enää äsken tapahtuneesta säikähdyksestä.

Arvostelu, (kerroin 8)

- +3 kohtuullisen kova
- +2 kova
- +1 hieman pehmeä
- 1 erittäin kova
- 2 pehmeä
- 3 erittäin pehmeä

8) Luoksepäästävyys

Luoksepäästävyydellä tarkoitetaan koiran suhtautumista ystävälliseen, mutta vieraaseen ihmiseen. Koiran tulisi päästää vieras lähelle ja koskea itseensä. Optimitilanteessa koira päästää vieraan luokseen ystävällisesti ja avoimesti, kuitenkin mielitelemättä tätä.

Arvostelu, (kerroin 15)

- +3 hyväntahtoinen, luoksepäästävä, avoin
- +2 luoksepäästävä, hieman pidättyväinen
- +1 mielitelevä
- 1 selvästi pidättyväinen
- 2 hyökkäävä
- 3 salakavala

9) Laukauspelottomuus

Luonnetestin lopuksi ammutaan kaksi laukausta ja koiran pitäisi pystyä säilyttämään toimintakykynsä laukauksista huolimatta.

Arvostelu

- + laukausvarma
- ++ laukauskokematon
- +++paukkuärtyisiä
- laukausaltis
- - laukausarka

Kuinka luonnetesti tuloksia pitäisi tulkita?

Luonnetestin tulos ilmoitetaan usein pelkkänä loppupistemääränä. Kuitenkin kussakin osassa pisteytys on laadittu siten, että ominaisuudet joita vaaditaan työkoirilta ja kovan tason harrastuskoirilta saavat korkeimmat pisteet. Korkeimmat mahdolliset pisteet omaava koira ei kuitenkaan välttämättä ole paras mahdollinen seurakoira. Olennaista on myös se, mistä pisteet muodostuvat eli onko pisteitä laskenut esimerkiksi pehmeys vai aggressiivisuus. Tällöinhän kyseessä on aivan erityyppiset koirat. Roduilla, joilla hyväksytty luonnetestitulokseksi vaaditaan valionarvoon yms., koira saavuttaa hyväksytyksen tuloksen, kun edellä kerrotulla tavalla laskettu lopputulos on vähintään +75 ja koira on saanut vähintään +1 terävyydessä, hermorakenteessa ja luoksepäästävyysdellä, sekä arvosanan + laukauspelottomuudesta.

Millainen on luonnetestin bedlington?

Koska bedlingtoninterriereitä on toistaiseksi testattu hyvin vähän ei niiden yleisestä luonteesta voida vielä sanoa luonnetestin osalta paljoakaan. Kuitenkin luonnetestituloksia luottaessa niitä tulisi verrata sekä rotumääritelmään että rodun alkuperäiseen käyttötarkoitukseen. Rotumääritelmässä luonnetta on määritelty: "Eloisa ja rohkea, täynnä itseluottamusta. Älykäs ja toiminnallinen seurakoira. Hyväntuulinen, hellä, omanarvontuntoinen, ei arka tai hermostunut. Levossa lempeä, mutta ärsyyntyneenä täynnä rohkeutta." Alkuperäisessä käyttötarkoituksessaan bedlington on ollut monipuolinen ns. köyhän miehen käyttökoira. Se on auttanut torjumaan jyrssiä, ollut mukana jänismetsäillä, koiratappeluissa, kanavarkauksissa ja juossut kilpaa. Sen kerrotaan olleen peräänantamaton ja kylmäverinen. Toisaalta nykyisin bedlington on ennen kaikkea seurakoira jonka tulisi pystyä sopeutumaan erilaisiin perhe- ja asumiso-

Jokaisen testiosion jälkeen on tärkeää huolehtia koira saa palautua ja huomata ettei kyse ollut todellisesta vaaratilanteesta. Koiran palautumiskyky kertoo mm. sen kovuudesta

loihin. Kaikki nämä käyttötarkoitukset asettavat luonteelle tiettyjä vaatimuksia rotumääritelmän ohessa.

Esimerkkitulokseksi luonnetestistä (Slioorin What Happened):

Toimintakyky: +1 kohtuullinen

Terävyys: +1 pieni ilman jäljelle jäävää hyökkäys-halua

Puolustushalu: +3 kohtuullinen hillitty

Taisteluhalu +2 kohtuullinen

Hermorakenne +1 hieman rauhaton

Tempperamentti +2 kohtuullisen vilkas

Kovuus +1 hieman pehmeä

Luoksepäästävyys +2 luoksepäästävä, hieman pidättyväinen

Laukauspelottomuus + laukauskokematon

Kuinka päästä testiin oman koiran kanssa?

Luonnetestejä järjestää Suomen Palveluskoiraliitto (SPKL) Ry yhteistyössä eri harrastajajärjestöjen kanssa. Testiajat ja paikat ovat nähtävissä aina uusimmassa Koiramme-lehdessä (lehden takaosassa siellä missä on näyttelytkin) ja lisäksi Palveluskoiraliiton internet-sivuilla osoitteessa: <http://www.palveluskoiraliitto.fi/luonnetestik.htm>. Yhtenä testipäivänä testataan korkeintaan 10 koiraa ja testin hinta vaihtelee yleensä 25-38€ välillä eli testissä käyminen maksaa suurinpiirtein yhden näyttelykerran verran (testissä tosin tarvitsee käydä vain kerran kunkin koiran kanssa). Luonnetestiin kannattaa ilmoittautua heti kun sopiva testipaikka ja aika on ilmoitettu sillä testit täyttyvät usein todella nopeasti. Mukaan testiin pitää ottaa kiinteä kaulapanta (ei kuristavaa tai puolikuristavaa), (pitkähkö, nahkainen) hihna ja koiran paperit (rokotustodistuksineen). Testattavan koiran tulee olla testaushetkellä terve. Suosittelen myös kameran ja/tai videokameran ottamista mukaan (itseltäni se unohtui ja nyt harmittaa tavattomasti). Testistä ei varsinaisesti tarvitse tietää mitään etukäteen, eikä koiraa saa siihen treenata (kun testissä halutaan nimenomaa testata niitä luontaisia reaktioita) testaajat kyllä kertovat mitä missäkin vaiheessa tulee tehdä.

Toivottavasti bedlingtoneita testataan jatkossa yhä enemmän. Luonne on seurakoiralle todella tärkeä ominaisuus ja luonnetesti olisi luonteva työkalu tämän ominaisuuden arviointiin.

Tulossa olevat luonnetestiajat ja paikat keväällä 2007

10.-11.03.	Lapua
31.03.-01.04.	Helsinki
31.03.-01.04.	Toijala
14.-15.04.	Hämeenlinna
14.-15.04.	Somero
14.-15.04.	Orimattila
14.-15.04.	Joensuu, Pärnäväara
14.-15.04.	Valkeakoski
15.04.	Helsinki, Oulunkylä
21.04.	Ylöjärvi
21.-22.04.	Turku, Vätti
21.-22.04.	Haukipudas
21.-22.04.	Renko, Suvipielinen
22.04.	Helsinki, Oulunkylä
28.04.	Vammala
28.-29.04.	Uusikaupunki
28.-29.04.	Vantaa, Ojanko
28.-29.04.	Hauho

Lähteet:

<http://www.dogsports-online.com/lte/luonnetesti.htm>
<http://koti.welho.com/tmultam1/luonnetestit.htm#luonnetesti>
<http://www.palveluskoiraliitto.fi/>

Maailman Voittajanäyttely - World Dog Show Poznań, 9-12.11.2006 Tittelin voittaneet bedlingtonit:

JWW (U) Inka Vesalius-Orfey om. I. Kuklikova, Rosja
JWW (N) Kinterra Gilma om. Natalja Kaljumae, Estonia
WW (U) Blju Be Judzhens Yellow Gay om. Lyberg A.M., R.,
Pryakhina S., Szwecja
WW ja ROP (N) Blå Skuggans End Of The Rainbow
om. W. Grün, Niemcy